

خیلواکی

استقلال

www.esteqlaal.net

ایورونیوز فارسی

پنجشنبه ۲۳ می ۲۰۲۴

مجتبی خامنه ای (خامنه ئی) و بحران جانشینی؛ جمهوری اسلامی با

مرگ ابراهیم رئیسی به چه سمتی خواهد رفت؟

ابراهیم رئیسی رئیس جمهور ایران روز یکشنبه ۳۰ اردیبهشت (ثور) (۱۹ مه) در یک سانحه سقوط بالگرد (هلی کوپتر) به همراه ۸ سرنشین دیگر کشته شد.

در حالی که هنوز یک سال دیگر تا پایان دوره چهارساله ریاست جمهوری او باقی بود، حالا بنا بر حکم رهبر جمهوری اسلامی و مطابق اصل ۱۳۱ قانون اساسی محمد مخبر معاون اول وی در مقام مدیر قوه مجریه قرار گرفته است. علی خامنه ای در حکم خود آورده است: «[آقای مخبر] موظف است به همراهی رؤسای قوای مقننه و قضائیه ترتیبی دهند که ظرف حداکثر پنجاه روز رئیس جمهور جدید انتخاب شود.»

در متن اصل ۱۳۱ قانون اساسی آمده است: «در صورت فوت، عزل، استعفا، غیبت یا بیماری بیش از دو ماه رئیس جمهور و یا در موردی که مدت ریاست جمهوری پایان یافته و رئیس جمهور جدید بر اثر موانعی هنوز انتخاب نشده و یا امور دیگری از این قبیل، معاون اول رئیس جمهور با موافقت رهبری، اختیارات و مسئولیت های وی را بر عهده می گیرد و شورایی متشکل از رئیس مجلس (پارلمان) و رئیس قوه قضائیه و معاون اول رئیس جمهور موظف است ترتیبی دهد که حد اکثر ظرف مدت پنجاه روز رئیس جمهور جدید انتخاب شود.»

روز دوشنبه جلسه فوق العاده سران قوا به میزبانی محمد مخبر معاون اول رئیس جمهور و حضور محمد باقر قالیباف رئیس مجلس (پارلمان) و محسنی اژه ای رئیس قوه قضائیه برگزار شد. به این ترتیب و اگر همه چیز طبق قانون اساسی انجام شود، انتخابات ریاست جمهوری آینده در تیرماه (سرطان) برگزار خواهد شد.

همزمان برخی کارشناسان می گویند مرگ ابراهیم رئیسی بیش از آنکه در سرنوشت قوه مجریه تأثیر داشته باشد، بر رهبری آینده جمهوری اسلامی اثر خواهد گذاشت؛ جایی که نام او در کنار مجتبی خامنه ای پسر ۵۷ ساله رهبر فعلی جمهوری اسلامی به عنوان گزینه نخست جانشینی علی خامنه ای برده می شد.

کریم سجادپور، تحلیلگر مسائل ایران در موسسه کارنگی مستقر در واشنگتن، با کارنامه ابراهیم رئیسی و نقش او در «اعدام ۵ هزار زندانی سیاسی» در سال ۱۳۶۷ می گوید: «مرگ ابراهیم رئیسی یک بحران جانشینی در ایران ایجاد خواهد کرد. او و مجتبی خامنه ای تنها مدعیان جایگزینی آیت الله خامنه ای رهبر ۸۵ ساله بوده اند.»

وی با بیان اینکه انتصاب احتمالی مجتبی خامنه ای به مقام رهبری می تواند موجب ناآرامی های مردمی شود، گفت: «فقدان مشروعیت و محبوبیت او به این معنی است که وی برای حفظ نظم کاملاً به سپاه پاسداران متکی خواهد بود. این می تواند انتقال رژیم به حکومت نظامی یا فروپاشی احتمالی آن را سرعت بخشد.»

در همین رابطه گابریل نوروها، مشاور اسبق وزارت خارجه امریکا در امور ایران، با اشاره به مرگ ابراهیم رئیسی می گوید در مقطع کنونی نکته کلیدی در واقع این نیست که چه کسی جانشین او شود، بلکه این واقعیت است که «رهبر بعدی به احتمال زیاد پسر علی خامنه ای، مجتبی خامنه ای خواهد بود.»

وی با نسبتاً بی اهمیت خواندن پست رئیس جمهوری در ساختار سیاسی ایران، پستی که به گفته او «بیشتر برای امور داخلی است و نه امنیت ملی و جهت گیری ایدئولوژیک حکومت»، می گوید: «رقابت برای جانشینی علی خامنه ای میان مجتبی خامنه ای و ابراهیم رئیسی بوده و حالا با مرگ رئیسی مجتبی میراث دار خواهد شد.»

آقای نوروها اضافه می کند که هر چند روی کاغذ مجلس خبرگان وظیفه انتخاب جانشین رهبر جمهوری اسلامی را به عهده دارد، با این حال باید دید که آیا فرد دیگری توان ظهور و به چالش (مبارزه) کشیدن مجتبی خامنه ای را خواهد داشت یا نه. علی واعظ، از گروه بین المللی بحران، می گوید مرگ ابراهیم رئیسی در زمانی اتفاق افتاده است که جمهوری اسلامی در «پائین ترین میزان مشروعیت و اوج سیاست های حذفی» خود قرار دارد.

به گفته وی در کمتر از ۲ ماه احتمالاً جانشینی پدیدار خواهد شد که به اندازه او محافظه کار و وفادار به نظام باشد. با این حال مستقل از هر شخصی که به ریاست جمهوری ایران انتخاب شود «در سیاست خارجی رهبر و سپاه پاسداران همچنان بر تصمیمات راهبردی سیطره خواهند داشت.»

وی با اشاره به اینکه انتخابات های ریاست جمهوری در ایران یا به کلی نادیده گرفته می شوند یا بیشتر از اندازه در مورد نقششان اغراق می شود، می گوید: «فرد جانشین درگیر همان محدودیت های ساختاری پیشینیان اش است؛ نه در خصوص مسائل بنیادین تصمیم گیر است و نه کنترلی کامل روی دولت خواهد داشت. هر چند در مجموع بدون تاثیر هم نیست.»

در تحلیلی دیگر آموس حارل در پایگاه خبری اسرائیلی هآرتص مرگ ابراهیم رئیسی را ضربه ای سخت به رژیم ایران دانسته و رئیس جمهور سابق ایران را «یکی از دو مدعی اصلی جانشینی خامنه ای ۸۵ ساله در کنار مجتبی خامنه ای» دانسته که می تواند جمهوری اسلامی را به یک بحران جانشینی سوق دهد.

آقای حارل می گوید مرگ ابراهیم رئیسی در شرایطی که میزان اعتماد داخلی به رهبران جمهوری اسلامی ضعیف ارزیابی می شود، می تواند به جمهوری اسلامی آسیب برساند.

وی با اشاره به تأثیرات احتمالی این حادثه بر سیاست خارجی تهران و به ویژه (بخصوص) خصومت ایران با اسرائیل اضافه کرد: «اگر بخواهیم مثبت فرض کنیم، دولت تهران ممکن است ابتدا بیشتر به مسائل داخلی توجه کند و فشار کمتری بر حزب الله برای حفظ یک جبهه نظامی فعال علیه نیروهای اسرائیل وارد کند.»

او با این حال در پایان می گوید: «اما اگر فردی امیدوار است که این حادثه مرموز به جنگ خونین میان ایران و اسرائیل پایان خواهد داد، احتمالاً خیلی خوشبین باشد.»